

Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Finansdepartementet

Yttrande över promemorian Ändring av kravet på befordringstid i den samhällsomfattande posttjänsten

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Regelrådet saknar redovisning av särskilda hänsyn till små företag. Det hade varit behövt med försök till kvantifiering av kostnads- och intäktseffekter samt utförligare redovisning av konkurrenspåverkan för företag som är beroende av en fysisk postdistribution och övergång till digital kommunikation (både ur ett kunskapsmässigt- och vad som är geografiskt möjligt perspektiv), för att fullt ut förstå konsekvenserna för de berörda företagen. Övriga delar av konsekvensutredningen redovisas tillräckligt.

Innehållet i förslaget

I remissen föreslås ändring i postförordningen (2010:1049). Förslaget innebär att minst 85 procent av de inrikes brev som lämnas in för tredagarsbefordran före angiven senaste inlämningsstid ska ha delats ut inom tre påföljande arbetsdagar, oavsett var i landet breven har lämnats in och minst 97 procent inom fem påföljande arbetsdagar.

Förordningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

Bedömning av delasppekter

Problembeskrivning och syftet med förslaget

Det anges att målet för postsektorn i Sverige är att det ska finnas en posttjänst av god kvalitet i hela landet som uppfyller de krav som anges i postlagen (2010:1045)¹.

Det anges att enligt postlagen ska det finnas en samhällsomfattande posttjänst, dvs. en posttjänst som finns i hela landet, som är av god kvalitet och som innebär att alla användare kan ta emot postförsändelser och till rimliga priser kan avlämna sådana försändelser för befordran. Med postförsändelser avses adresserade försändelser som väger högst 20 kg och som överlämnas i den slutliga form i vilken de ska transporteras av en tillhandahållare av

1 (prop. 2014/15:1 utg.omr. 22, bet. 2014/15:TU1, rskr. 2014/15:86).

posttjänster. Detta innebär att den samhällsomfattande posttjänsten avser både brev och paket.

Det anges att för närvarande tillhandahålls den samhällsomfattande posttjänsten av PostNord Sverige AB, i fortsättningen benämnt Postnord². Någon ersättning från staten har inte lämnats för tillhandahållandet av tjänsten eftersom tjänsten hittills har varit självfinansierad.

Det beskrivs att sedan år 2000 har två av tre fysiska brev ersatts av digital kommunikation i Sverige. Detta medför att den svenska postmarknaden befinner sig under ett stort förändringstryck. Beräkningar visar att de brevvolymer som Postnord hanterar kommer att fortsätta att sjunka och kan komma att motsvara cirka en tredjedel av dagens nivå om fem år. Minskande brevvolymer får stora konsekvenser för den samhällsomfattande posttjänstens förmåga till självfinansiering.

Det uppges att genom att gå över till elektronisk kommunikation kan betydande kostnadsbesparingar uppnås, samtidigt som informationsöverföringen blir snabbare. Många företag och offentliga aktörer har redan kommit långt i övergången till digital kommunikation. Digitaliseringspolitikens mål är att Sverige ska bli bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Regeringen arbetar aktivt för att främja användningen av digital post. Det anges att en klar majoritet av privatpersonerna, cirka 75 procent av den vuxna befolkningen, redan har gjort ett aktivt val att ha en digital brevlåda. I betänkandet³ påpekas att anslutningsgraden till digitala brevlådor bland privatpersoner kontinuerligt ökar, och att det inte finns några indikationer på att denna utveckling kommer att avta.

Det uppges att förutsättningen för elektronisk kommunikation är tillgång till digital infrastruktur. Genom bland annat statligt stöd för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur och för åtgärder som ger tillgång till telefoni och funktionell tillgång till internet satsar regeringen på att förbättra förutsättningarna för tillgång till sådan infrastruktur.

Förslagsställaren anger att upprätthålla och dimensionera ett distributionsnätverk som dagligen täcker samtliga adresser i Sverige innebär höga fasta kostnader som inte minskar i samma takt som vikande brevvolymer. När volymerna minskar, försvinner därför en stor del av intäkterna medan en hög andel av kostnaderna kvarstår. PTS analyser visar att ett oförändrat befordringskrav sannolikt kommer att innebära att den samhällsomfattande posttjänsten kommer att redovisa en förlust med början år 2024⁴. Befordringskravet gäller brev på högst 2 kg och innebär enligt gällande bestämmelser att minst 95 procent av de inrikes brev som har lämnats in för tvådagarsbefordran före angiven senaste inlämningstid ska ha delats ut inom två påföljande arbetsdagar, oavsett var i landet breven har lämnats in. Postnords bedömning är att det årliga underskottet från den del av verksamheten som omfattas av den samhällsomfattande posttjänsten med nuvarande krav i postförordningen kommer att öka kraftigt de kommande åren. Bolaget har mot denna bakgrund överklagat PTS beslut om tillståndsvillkor som gäller från den 1 april 2025. Bolaget uppskattar att underskottet kommer att uppgå till 1,5 miljarder kronor år 2029. PTS har bedömt att bolagets

² Post- och telestyrelsen (PTS) utser med stöd av 2 kap. 4 § postlagen en eller flera tillhandahållare av hela eller delar av den samhällsomfattande posttjänsten

³ Digital myndighetspost (SOU 2024:47)

⁴ Konsekvenser av ett ändrat befordringstidskrav, PTS-ER-2024:29

uppskattning är rimlig. Vad som i en sådan situation kan övervägas att ändras är främst kvalitetskraven beträffande befordringstider⁵.

Det anges att det inte kan förutsättas att den samhällsomfattande posttjänsten ska dimensioneras på ett sätt som inte motsvarar samhällets generella behov av posttjänster. Samhället bör inte bära de potentiella miljardkostnader som det kommer att innebära att upprätthålla en generell tillgång till tjänster som inte motsvaras av en efterfrågan när brevvolymerna sjunker.

Vidare anges det att ett upprätthållande av en hög servicenivå kan potentiellt fördröja digitaliseringen av kommunikationen. En lägre servicenivå inom den samhällsomfattande posttjänsten bör göra digitala alternativ än mer attraktiva och påskynda samhällets digitalisering.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår att samhällets förändrade beteende, det skickas betydligt mindre fysisk post, föranlett förslaget om att sänka kravet på befordringstid i den samhällsomfattande posttjänsten. Det framgår att det handlar om en ekonomisk anpassning. Målet blir en avvägning i kravet på befordringstid.

Regelrådet finner beskrivningen av problemet och syftet godtagbar.

Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas

Förslagsställaren anger att fallande brevvolymer får stora konsekvenser för den samhällsomfattande posttjänstens lönsamhet och förutsättningar för självfinansiering. Om inga åtgärder vidtas gällande kraven riskerar operatören som utses av PTS som tillhandahållare av den samhällsomfattande posttjänsten, Postnord i nuläget, att få svårt att täcka kostnaderna för brevbefordran. Eftersom det är befordringstidskravet och kvalitetsmålet som ytterst avgör vilken kapacitet som operatören måste upprätthålla får den föreslagna ändringen en avgörande betydelse för möjligheterna att på sikt minska de fasta kostnaderna. Åtgärden innebär att den samhällsomfattande posttjänsten fortsatt kan bära sina kostnader under en viss tid.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår att om ingenting görs kommer Postnord inte kunna täcka kostnaderna för brevbefordran.

Regelrådet finner beskrivning av konsekvenser om ingen åtgärd vidtas godtagbar.

Alternativa lösningar

Förslagsställaren anger att den samhällsomfattande posttjänstens omfattning behöver justeras mot bakgrund av förändrade kommunikationsvanor, men det är fortsatt viktigt att samhället så långt som möjligt försöker att säkerställa alternativa lösningar för användare av posttjänster (företag, myndigheter, övriga organisationer och privatpersoner) i geografiska områden som riskerar att påverkas negativt av förändringar i den samhällsomfattande posttjänsten.

⁵ prop. 2009/10:216 s. 47 och 48

Det anges att privatpersoner, organisationer och företagare i gles- och landsbygder samt på öar utan broförbindelse har speciella utmaningar som bör beaktas särskilt vid förändringar i samhällsomfattande tjänster. Begränsat befolkningsunderlag, gles servicestruktur samt långa avstånd är exempel på faktorer som påverkar möjligheterna att bo, verka och leva i hela landet.

Det anges vara viktigt att samhällsviktiga funktioner, såsom postdistributionen av nyhetstidningar, inte drabbas oproportionerligt av förslaget och att i möjligaste mån säkerställa fortsatt spridning av nyhetstidningar i hela landet. Regeringen avser därför att ge PTS i uppdrag att, i samverkan med Mediemyndigheten, främja och särskilt följa frågan om postdistribuerade nyhetstidningar, hur denna verksamhet fungerar och om åtgärder behövs för att tillförsäkra en välfungerande distribution.

Mot denna bakgrund behöver befordringskraven för inrikes brev anpassas på ett avvägt sätt som tar hänsyn till samhällets förändrade behov av posttjänster. Kravet på befordringstid i postförordningen bör i linje med detta ändras på så sätt att minst 85 procent av de inrikes brev som lämnas in för tredagarsbefordran före angiven senaste inlämningstid ska ha delats ut inom tre påföljande arbetsdagar, oavsett var i landet breven har lämnats in. Minst 97 procent av inrikes breven som har lämnats in under samma förutsättningar ska ha delats ut inom fem påföljande arbetsdagar. Längre befordringstid och lägre kvalitetskrav än det som nu förslås bedöms i dagsläget innebära för stora risker och alltför negativ påverkan för privatpersoner och företagare samt för samhällskritiska verksamheter, totalförsvar och beredskapsförmåga, sjukvård, demokrati med flera verksamhetsområden. Samtidigt minskar risken för att alltför betungande förluster uppstår i denna verksamhet, med behov av statlig finansiering som följd.

Det anges att regeringen fortsätter att sträva efter ökad uppkoppling och ökad digitalisering i hela landet och anser att den föreslagna förändringen är såväl nödvändig som samhällsekonomiskt motiverad.

Det anges att vid en övergång till digital kommunikation som alternativ till långsammare brevbefordran behöver särskild vikt läggas på säkerhet, tillförlitlighet, robusthet och resiliens, bland annat i syfte att tillgodose totalförsvarets behov av kommunikation mellan myndigheter och enskilda. Vid störningar i elektroniska kommunikationer finns det exempelvis behov av redundans i form av postbefordran.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår att ökad digitalisering är bakgrunden till den föreslagna ändringen. Det framgår att den långsammare brevbefordran fortfarande behöver hålla kvalitet. Framför allt vad gäller till exempel nyhetstidningar och glesbebyggda och svårtillgängliga områden. Kvaliteten på konsekvensutredningen hade ökat med ett resonemang kring om posten varken går att digitalisera eller blir för långsam, vad finns då för alternativ. Vidare hade det förbättrat konsekvensutredningens kvalitet med en beskrivning av möjliga alternativa finansieringssätt för att bibehålla eller föreslå en mindre ingripande påverkan på servicenivån. Utifrån förutsättningarna i ärendet är dock sådan utvidgning av utredningsskyldigheten inte obligatorisk.

Regelrådet finner beskrivningen av alternativa lösningar godtagbar.

Berörda företag

Företag som nämns i konsekvensutredningen är först och främst Postnord. Företag generellt anges bli påverkade. Företag som specificeras är företag inom djurhälsovård, företag inom

animaliska livsmedel, företag på postmarknaden, företag inom postdistribution av nyhetstidningar.

Regelrådet gör följande bedömning. För att få en bild av hur de berörda företagen påverkas av förslaget är det önskvärt med beskrivning av bransch, storlek och antal. I detta fall kan Regelrådet ha förståelse för att alla företag i Sverige påverkas oavsett och anse beskrivningen tillräcklig. Det är två skilda företagsgrupper som påverkas och på väldigt olika sätt. Dels Postnord (och konkurrenter till Postnord) å ena sidan, dels alla företag som är beroende av Postnords eller andra aktörers tjänster i sin verksamhet å andra sidan.

Regelrådet finner beskrivningen av berörda företag godtagbar.

Påverkan på företagens kostnader och intäkter

Avseende Postnord anges det att ändrat befordringskrav berör Postnord i egenskap av utsedd tillhandahållare av den samhällsomfattande posttjänsten. Det ändrade befordringskravet ökar bolagets möjligheter att finansiera tillhandahållandet av en samhällsomfattande posttjänst av god kvalitet i hela landet. Postnords administrativa börda bedöms inte påverkas på något direkt sätt av ändrade befordringskrav.

Avseende offentliga aktörer anges det att den ökande digitaliseringen kommer att minska behovet av posttjänster framöver. Myndigheter och andra offentliga aktörer har gjort, gör och kan fortsatt göra mycket för att anpassa sina behov av posttjänster. Samtidigt kommer det att finnas ett antal typer av försändelser där regeringen ser ett behov av fysiska posttjänster även i fortsättningen. Detta beror bland annat på att digitaliseringen inom olika verksamheter inte har kommit tillräckligt långt och tillgång till digital infrastruktur och tjänster kan variera mellan olika delar av landet. Ytterligare exempel är krav på delgivningar på ett visst sätt och föreskrivna tidsfrister.

Det anges att behov av fysiska posttjänster kan vidare finnas av säkerhets- eller sekretesskäl som påverkar möjligheten till digitalisering eller i fall där försändelserna innehåller fysiskt material. Vissa samhällsviktiga försändelser, såsom delgivningar, kallelser till provtagning, smittspårningar enligt smittskyddslagen (2004:168), provsvar, leveranser av läkemedel, biologiska prover, provtagningsmaterial och myndighetsbeslut, är fortsatt beroende av en snabb fysisk posthantering. Längre befordringstid kan påverka förutsättningarna att skyndsamt analysera provsvar för olika smittor samt initiera smittskyddsåtgärder mot smittspårningspliktiga sjukdomar.

Det anges att många företag har kommit långt i digitaliseringen av sin verksamhet och övergår alltmer till att bedriva sin verksamhet och kommunicera med sina kunder digitalt. Den fysiska posten har därmed blivit mindre viktig. För andra företag som fortfarande använder sig av fysisk post i sin verksamhet kan en långsammare postgång innebära att det saktar ner eller hindrar arbetet, orsakar förseningar eller medför ökade kostnader för exprestjänster för brev som behöver hanteras skyndsamt och inte kan digitaliseras. Digitaliseringen av större företag och myndigheter bedöms ha kommit längre än av små företag⁶. Tillgång till digital infrastruktur och tjänster kan även skilja sig åt i olika delar av landet. En förlängd

⁶ enligt PTS undersökning Samhällets behov av posttjänster (2020) och myndighetens rapport Konsekvenser av ett ändrat befordringstidskrav (PTS-ER-2024:29)

befordringstid bör kunna fungera som en drivkraft för landets företag att påskynda den digitala omställningen och effektivisera sina processer.

Det anges att konsekvenser kan uppstå inom vissa sektorer där företag skickar brev inom ramen för den samhällsomfattande posttjänsten. Exempelvis kan försämrade möjligheter att skicka biologiska prover i god tid påverka möjligheten att bedriva adekvat djurhälsovård samt öka kostnaderna för djurhälsovård i det fall transportkostnader för prover ökar. Det kan leda till att lönsamheten och konkurrenskraften bland svenska lantbruk påverkas negativt och att Sveriges försörjningsförmåga av animaliska livsmedel i sin tur riskerar att minska. Det riskerar även att medföra ökade kostnader för företag som bedriver djurhälsovård samt djursjukvård.

När det gäller företag på postmarknaden kan en längre befordringstid och lägre kvalitetskrav göra tjänsterna kommersiellt gångbara och påverka konkurrerande aktörers incitament att tillhandahålla sådana tjänster. Det skulle i sin tur kunna utveckla konkurrensen på denna marknad för postdistribuerade nyhetstidningar.

Avseende postdistribution av nyhetstidningar anges det att det skapar förutsättningar för demokratiskt deltagande hos personer i glesbygd, inklusive äldre, som inte har möjlighet att nyttja digitala alternativ. Nyhetstidningar som nyttjar postdistribution har till övervägande del inte ekonomiska förutsättningar att distribueras på annat sätt. En förlängd befordringstid inom ramen för den samhällsomfattande posttjänsten kan leda till att de nyhetstidningar som distribueras i postflödena förlorar läsare och intäkter, vilket riskerar att minska tillgången till lokal nyhetsförmedling och därmed möjligheterna till deltagande i samhällsdebatten. Adresserade dagstidningar där tidningsföretagen använder sig av Postnord för utdelning inom den samhällsomfattande posttjänsten utgör mindre än fyra procent av de prenumererade dagstidningarna⁷. Förlängd befordringstid kan medföra mindre efterfrågan på papperstidningar, vilket i sin tur kan leda till nedläggningar och sämre nyhetsbevakning av vissa områden.

Som framgår under problembeskrivning och syfte med förslaget förväntas det årliga underskottet öka kraftigt för Postnord och uppskattas till 1,5 miljarder kronor år 2029.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns beskrivning av kostnadseffekter för Postnord, för företag generellt, och för de företag som är beroende av att skicka tex prover eller annat som inte går att skicka digitalt och för postdistribution av nyhetstidningar. Vad gäller längre befordringstiders påverkan på offentliga aktörer, kan även företag (inte enbart privatpersoner) vara föremål för konsekvenserna. Det är dock enbart prognostiserat underskott för Postnord till 2029, vid utebliven reglering, som kvantifieras. Ingen annan kvantifiering finns för övriga företags konsekvenser. Vidare saknas helt motivering till varför kvantifierade ekonomiska konsekvenser för andra företag än Postnord helt har utelämnats.

Regelrådet finner beskrivningen av förslagets påverkan på företagens kostnader och intäkter bristfällig.

⁷ Posttjänst för hela slanten, SOU 2023:4 s. 467

Påverkan på konkurrens

Det anges att PTS får enligt 5 § postförordningen för en eller flera tillståndshavare förena tillståndet att bedriva postverksamhet med villkor om skyldighet att tillhandahålla hela eller delar av den samhällsomfattande posttjänsten. Enligt PTS har endast Postnord en verksamhet av tillräcklig omfattning för att kunna utses att tillhandahålla hela eller delar av den samhällsomfattande posttjänsten. Den samhällsomfattande posttjänsten omfattar, som beskrivs ovan, posttjänster för befordran av postförsändelser upp till 20 kg. Dagens paketmarknad kännetecknas, enligt PTS bedömning, av en välutvecklad konkurrens som når långt ut i landet och visar minskande marknadskoncentration. Myndigheten har i Postnords tillståndsvillkor för perioden 1 april 2025 till 31 mars 2027 beslutat att bolaget ska tillhandahålla en begränsad del av den samhällsomfattande posttjänsten såsom posttjänster för skriftliga meddelanden som väger högst 2 kg. Postnord är därmed inte längre skyldigt att leverera paket över hela landet. Bolaget är endast i begränsad utsträckning skyldigt att tillhandahålla vissa posttjänster för paket som väger högst 20 kg till vissa utsatta grupper som till exempel befinner sig i digitalt utanförskap eller bor långt bort från ett utlämningsställe.

Som framgår av tidigare redovisningsavsnitt i det här yttrandet finns beskrivning att när det gäller företag på postmarknaden kan en längre befordringstid och lägre kvalitetskrav göra tjänsterna mindre kommersiellt gångbara och påverka konkurrerande aktörers incitament att tillhandahålla sådana tjänster. Det skulle i sin tur kunna utveckla konkurrensen på denna marknad.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns inte någon explicit redovisning av förslagets påverkan på företagens konkurrensförhållanden. Enligt PTS bedömning nämns en "välutvecklad konkurrens som når långt ut i landet och visar minskande marknadskoncentration", utan närmare precisering. Det hade varit önskvärt med ett vidare resonemang kring hur konkurrenterna skulle kunna hantera de ökade kostnaderna/ minskade (porto)intäkterna och vad konsekvenserna blir i längden. Enligt Regelrådet kan det inte uteslutas att vissa företag som är beroende av Postnords tjänster, utifrån branscher eller utifrån geografisk placering, kan påverkas mer än andra vilket hade behövt beläggas utförligare. Likaså hade det kunnat tydliggöras var i landet det för Postnord finns konkurrerande aktörer, som därmed genom förslaget möjligen kan ta över ytterligare marknadsandelar, respektive var i landet där det saknas alternativ till Postnord.

Regelrådet finner redovisningen av påverkan på konkurrens bristfällig.

Särskilda hänsyn till små och medelstora företag

Som framgår av tidigare redovisning i det här yttrandet framgår av remissen att digitaliseringen av större företag och myndigheter bedöms ha kommit längre än av små företag.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår av remissen att små företag är mindre digitaliserade än större företag. Regelrådet har bedömt att redovisningen av påverkan på företagens kostnader och intäkter och påverkan på konkurrens är bristfälliga. Det hade därför varit behövligt med en utförligare redovisning av hur förslaget kan förväntas påverka särskilt små och medelstora företag, och ett tydligt och motiverat ställningstagande till varför det inte anses vara möjligt att ta någon särskild hänsyn till små och medelstora företag vid reglernas utformning. Avsaknad av tydlig beskrivning i det här avseendet innebär att redovisningen är ofullständig.

Regelrådet finner beskrivningen av särskilda hänsyn till små och medelstora företag bristfällig.

Åtgärder för att begränsa kostnader och andra negativa effekter

Det anges i konsekvensutredningen att PTS är tillsynsmyndighet på postområdet och har i uppdrag att bevaka, analysera och beskriva postmarknadens utveckling. Regeringen följer utvecklingen och har beredskap att vidta de åtgärder som behövs för att det ska finnas en posttjänst av god kvalitet i hela landet. Det finns fortfarande grupper som saknar eller har bristfällig digital baskompetens vilket försvårar övergången till digital kommunikation. Regeringen bevakar utvecklingen och är beredd att vidta åtgärder för att öka den digitala inkluderingen.

Det anges att distribution av brev, nyhetstidningar och paket fyller en viktig samhällsfunktion för att effektivt kunna sprida samhällsviktig information, inkallelseorder och förnödenheter vid kriser, höjd beredskap och krig i alla delar av landet. Distributionen kan dock störas av omständigheter såsom störningar i el-, väg- och järnvägsnäten, sabotage eller brist på drivmedel. För att stärka posttjänstens resiliens och dess förmåga att fungera fullt ut i tider av höjd beredskap eller krig beslutade regeringen i april 2025 om ändring i förordningen (2018:1300) om statligt stöd för driftsäkra och robusta elektroniska kommunikationer. Ändringen gör det möjligt att lämna stöd för åtgärder i syfte att skydda posttjänster mot allvarliga hot och påfrestningar i fredstid och vid höjd beredskap. Exempel på sådana åtgärder är investeringar i reservkraft eller reservdrivmedel i syfte att höja driftsäkerheten och robustheten för posttjänster. Förordningen träder i kraft den 1 juni 2025.

Det anges vidare att trots den ökade digitaliseringen som inneburit att allt fler tar emot information via digital post, inte minst från myndigheter, fyller verksamheter som innefattar distribution av brev och paket fortsatt en viktig funktion som kan komma att öka under tider av höjd beredskap och krig⁸. Forsvarsberedningen gör vidare bedömningen att det finns skäl att anta att kostnaden för att tillgodose totalförsvarets behov under såväl fredstid som höjd beredskap kommer att öka om servicenivån inom den samhällsomfattande posttjänsten sänks.

Regelrådet noterar det som finns redovisat, inklusive att det finns grupper som saknar eller har bristfällig digital kompetens. Regelrådet erfar dock att det också finns grupper, inklusive företag, som visserligen kan ha tillräcklig kompetens men likväl geografiskt är utanför räckvidd för att kunna utnyttja digitala lösningar på ett smidigt sätt. Regelrådet har ingenting att invända emot att det görs satsningar på det digitala området, som framgår av både den här och i andra beskrivningsdelar i det här yttrandet, men saknar resonemang om konsekvenser för de företag som inte har tillgång till digitala lösningar.

Regelrådet finner redovisningen av åtgärder för att begränsa kostnader och andra negativa effekter godtagbar.

⁸ I Forsvarsberedningens delrapport Kraftsamling – Inriktning av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret (Ds 2023:34)

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Förordningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

Det anges att det är angeläget att ändringen i befordringskravet träder i kraft så snart som möjligt för att begränsa ekonomiska förluster från den verksamhet som omfattas av nuvarande krav på den samhällsomfattande posttjänsten.

PTS kan behöva gå ut med information om det nya kravet till användare av posttjänster (företag, myndigheter, övriga organisationer och allmänheten). Detta bör kunna göras inom ramen för PTS löpande informationsinsatser.

Postnord kan behöva genomföra informationsinsatser riktade till användarna när ändringen genomförs.

Regelrådet finner redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser tillräcklig och godtagbar.

Hur och när konsekvenserna kan utvärderas

I förslag till förordning om ändring i postförordningen (2010:1049) anges det att PTS årligen ska kontrollera att kravet i första stycket (där det specificeras att 1. Minst 85 procent ska ha delats ut inom tre påföljande arbetsdagar. 2. Minst 97 procent ska ha delats ut inom fem påföljande arbetsdagar.) uppfylls och årligen offentliggöra resultatet av denna kontroll.

Enligt Regelrådet hade det förbättrat konsekvensutredningens kvalitet om det inte bara hade funnits en utvärderingsplan utifrån de förändrade åtaganden som Postnord har att hantera, utan även hur berörda aktörer som utnyttjar Postnords tjänster upplever konsekvenserna av den förändrade hanteringen.

Regelrådet finner beskrivningen av hur och när konsekvenserna kan utvärderas godtagbar.

Överensstämmelse med EU-rätten och om förslaget går utöver minimikraven

Det anges att inom Europeiska unionen regleras posttjänster i Europaparlamentets och rådets direktiv 97/67/EG av den 15 december 1997 om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna (postdirektivet). Postdirektivet har ändrats vid ett par tillfällen, senast genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/6/EG av den 20 februari 2008 om ändring av direktiv 97/67/EG beträffande fullständigt genomförande av gemenskapens inre marknad för posttjänster. Syftet med postdirektivet är att stegvis harmonisera Europeiska unionens inre marknad för posttjänster och att säkerställa en samhällsomfattande posttjänst som uppfyller vissa kvalitetskrav.

Det anges att även i grannländer, som vid en internationell jämförelse liknar Sverige i fråga om digital mognad och användning av digitala alternativ till posttjänster, har förändringar i befordringstid för brev inom den samhällsomfattande posttjänsten genomförts. Övriga nordiska länders befordringskrav är i dag lägre än det svenska

Det anges att med den föreslagna förändringen kommer Sverige även fortsatt, tillsammans med Norge, att ha de högsta servicekraven i Norden för den samhällsomfattande posttjänsten.

Det anges att kravet om att minst 85 procent av de inrikes brev som lämnas in ska ha delats ut inom tre arbetsdagar och att minst 97 procent av breven ska ha delats ut inom fem arbetsdagar motsvarar postdirektivets kvalitetsnormer för den gränsöverskridande postbefordran inom EU (6 § andra stycket postförordningen). Med den föreslagna ändringen harmoniseras alltså kraven för inrikes postbefordran med de normer som beslutats för gränsöverskridande tjänster inom unionen.

Det anges att samarbetet inom Nato också ställer krav på att Sverige ska upprätthålla viktigare samhällsfunktioner inom ramen för totalförsvaret. Regeringen avser att ge PTS i uppdrag att kartlägga totalförsvarets behov av posttjänster för befordran av brev och paket.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår att den nuvarande regleringen är högre än EU kravet och att i och med förändringen kommer Sverige fortsatt ligga över miniminivån. Det hade förbättrat konsekvensutredningens kvalitet om det också hade funnits en tydligare beskrivning om vad som utgör miniminivån enligt EU:s postdirektiv.

Regelrådet finner beskrivningen av överensstämmelse med EU-rätten och om förslaget går utöver minimikraven godtagbar.

Övrigt som Regelrådet vill framföra

Förslagsställaren anger att mot bakgrund av tidningarnas centrala roll för demokratin är det motiverat att särskilt följa upp frågan i syfte att trygga en fortsatt välfungerande postdistribution av nyhetstidningar. De nyhetstidningar som även fortsatt behöver distribueras i postflödena kan komma att behöva använda sig av kompletterande distributionstjänster vid ett förändrat befordringskrav.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 8 oktober 2025.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Roland Sigbladh och Lars Silver

Ärendet föredrogs av Josefina Brzezinska.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Josefina Brzezinska
Föredragande